LITERATURA IV

Standard učiva pro IV. ročník střední školy
zaměřený na analýzu textu pro základní úroveň maturitní zkoušky z ČJ a L a rozvoj čtenářské gramotnosti na SŠ

PaedDr. Ilona Horáčková

OBSAH

I. LITERÁRNÍ SLOVNÍČEK
II. STRUKTURA LITERÁRNÍHO DÍLA
III. ČESKÁ LITERATURA V LETECH VÁLEČNÝCH A POVÁLEČNÝCH
IV. ČESKÁ POEZIE A PRÓZA KONCE 50. A 60. LET
V. ČESKÁ POEZIE A PRÓZA OD 70. LET DO SOUČASNOSTI
VI. ČESKÉ DIVADLO A DRAMA 20. STOLETÍ
VII. ČESKÁ LITERATURA PRO DĚTI A MLÁDEŽ
VIII. SPORTOVNÍ TEMATIKA V ČESKÉ LITERATUŘE
IX. ČESKÁ LITERATURA SCI-FI
X. FILMOVÁ A TV TVORBA
XI. DENÍK JAKO LITERÁRNÍ DÍLO
XII. COMICS
XIII. TRADICE ČESKÉHO NOVINÁŘSTVÍ
XIV. VÝVOJ A PROMĚNY LITERÁRNÍCH DRUHŮ A ŽÁNRŮ
XV. DESET KNIH, KTERÉ MĚNILY SVĚT

Jméno a příjmení žáka/žákyně

Škola

Kontakt

I. LITERÁRNÍ SLOVNÍČEK

(základní pojmy literární teorie - praktické stručné definice postačující k základní analýze literárního díla k maturitní zkoušce)

AKT (z lat.) čin, jednání, děj; v dramatu dějství, jednání (uzavřená část)
ALEGORIE (z řeč.) jinotaj, obrazné vyjádření, nepřímé vyjádření, utajení skutečného obsahu
ALMANACH (z arab.) sborník, ročenka, kalendář obsahující příspěvky různých autorů, často poprvé publikujících
ANEKDOTA krátké vtipné vyprávění
ASOCIACE (z lat.) sdružování představ a jejich vybavování (původně z psychologie, filozofie)
ASONANCE (z lat.) zvuková shoda samohlásek na koncích veršů nahrazující rým (mlad**á**-star**á**)
BALADA (z it.) lyrickoepická báseň obvykle s chmurným, tragickým, dramatickým, zhuštěným dějem
***Test:**

BÁSNICKÉ PROSTŘEDKY -
- TROPY (založené na přenášení významu slov) **- EPITETON** (z řeč.) básnický přívlastek, **METAFORA** (z řeč.) přenesení slov na základě významové podobnosti (beran - tvrdohlavý člověk), druhy m. – **personifikace** (oživování, zosobnění věcí neživých, přisuzování lidských vlastností zvířatům apod. – vlny šeptají...), **alegorie** (jinotaj), **synekdocha** (záměna celku za část a naopak – rodná hrouda, otcovská střecha...), **hyperbola** (nadsázka), **ironie** (skrytý výsměch dosažený užitím opačného významu)**, sarkasmus** (jízlivost), **eufemismus** (zjemnění – dodýchal, odešel, navždy nás opustil – zemřel...); **METONYMIE** (z řečt.) záměna slov na základě vnitřní věcné souvislosti (čtu Jiráska, vypil půllitr...)
- FIGURY (založené na opakování hlásek, slabik a slov, hromadění jednotlivých slov nebo celků, zvláštnosti větné vazby) **- ONOMATOPOIE** (z řečt.) zvukomalba, napodobení zvuku slovy, **EPIZEUXIS** (opakování stejného slova nebo slovních spojení za sebou v jednom verši)
BLUES (z angl.) původně píseň amerických černochů a pomalý tanec, dnes jedna z forem lyrické poezie
DADAISMUS (z franc. dada – dětské žvatlání – koníček, hračka) umělecké a literární hnutí 20. let 20. stol., propagovalo nevázanost, zábavu, umění jako hru
***Test:**

DĚJ (fabule, syžet) postupná a uzavřená řada událostí, které spolu vzájemně souvisejí a vytvářejí charakter díla, dějová linie – expozice (úvod), kolize(zápletka), krize(vyvrcholení), peripetie (dějový zvrat), katastrofa(rozuzlení)
DEKADENCE (z franc.) životní postoj a pocit umělců konce století (původně 19. stol., přeneseně jakéhokoliv), znechucení, individualismus, beznaděj, odmítání (nihilismus), formální uvolněnost
DIALOG (z řeč.) rozhovor dvou nebo více postav, monolog – delší souvislá řeč jedné postavy
EMOCE (z lat.) citové vzrušení
EXPRESIONISMUS (z lat.) liter., výtvar., hudeb. a divadel. směr počátku 20. stol., zdůrazňuje vnitřní zážitek, city
FEJETON (z franc.) menší publicistický útvar o aktuální záležitosti, obvykle v novinách pod čarou
HUMOR (z lat.) úsměvné hodnocení směšné situace
CHARAKTERISTIKA (z řeč.) popis postav
IDEA (z řeč.) historický a společenský smysl díla
ICH FORMA (z němčiny já) vyprávění v 1. osobě – **ER FORMA** (z němčiny on) vyprávění ve 3. osobě
***Test:**

IMPRESIONISMUS (z lat.) umělecký směr přelomu 19. a 20. stol., zdůrazňuje smyslové vjemy, barevnou náladu
INTERPRETACE (z lat.) výklad textu, objasňování, rozbor, vysvětlování
LÍČENÍ výrazně citově zabarvený básnický popis
LITERATURA (z lat.) písemnictví
LITERÁRNÍ DRUHY (ŽÁNRY) základní členění umělecké literatury na **LYRIKU** (líčí myšlenkové stavy, prožívání – lyrika osobní, přírodní, společenská), **EPIKU** (vypravuje děj, a) veršované útvary – epos, balada, romance…, b) prozaické útvary – novela, romaneto, román, povídka; obojí – bajka, pohádka, báje, legenda…) a **DRAMA** (odehrává se na jevišti, formy – tragédie, komedie, činohra)
NOVELA (z ital.) epické, zpravidla prozaické dílo menšího rozsahu s jednodušším dějem
PARODIE (z řečt.) zesměšňující napodobení, **SATIRA** (z lat.) výsměšná kritika, **KARIKATURA** (zveličení, znetvoření vlastností a rysů)
POETISMUS básnický směr v české literatuře 20. let 20. stol. – umění života, umění žít a užívat, hravost, obraznost, emoce
POVÍDKA prozaický útvar kratšího rozsahu, líčí kratší časový úsek, hrdina se zpravidla příliš nevyvíjí
***Test:**

REALISMUS (z lat.) umělecký směr usilující o maximální objektivitu, věcnost
ROMÁN (z franc.) epické prozaické dílo většího rozsahu, široce zobrazuje větší úsek života
ROMANTISMUS (z franc.) umělecký směr hlavně 1. pol. 19. stol., kladl důraz na cit, vášeň, svobodu, obraznost
RÝM zvuková shoda částí slov na koncích veršů (sdružený aabb, střídavý abab, obkročný abba ad.)
TÉMA (z řečt.) základní myšlenka díla odrážející autorův světonázor
TRAGÉDIE (z řečt.) truchlohra
VERŠ (z lat.) samostatný rytmický celek, většinou řádek v básni, mající svůj **rytmus** – pravidelné střídání přízvučných a nepřízvučných slabik – **trochej** (1 přízvučná, 1 nepřízvučná), **daktyl** (1 přízvučná, 2 nepřízvučné), **jamb** (1 nepřízvučná, 1 přízvučná)
VESELOHRA komedie
***Test:**
****Test celek:**

II. STRUKTURA LITERÁRNÍHO DÍLA – NÁCVIK ROZBORU

ROZPRACOVANÁ OBECNÁ STRUKTURA K NÁCVIKU ROZBORU JAKÉHOKOLIV TEXTU VE ZVOLENÉ ČÍTANCE ČI JEDNOTLIVÉHO TEXTU

UMĚLECKÝ TEXT

POEZIE	PRÓZA	DRAMA
LYRIKA/EPIKA	LYRIKA/EPIKA	---
VERŠ	---	VERŠOVANÉ/ V PRÓZE
RÝM	---	RÝM/ ---
	(lyrizující próza)	
BÁSEŇ, BÁSNICKÁ SKLADBA, SBÍRKA…	ROMÁN, NOVELA, POVÍDKA…	
BALADA, EPOS, ROMÁN VE VERŠÍCH…	*historický/á, dobrodružný/á, detektivní, humorný, sci-fi, fantasy, sportovní, pro mládež, ze současnosti, realistický, protiválečný/á, ekologický/á, filozofický, deníkový…*	
LYRICKÝ SUBJEKT/VYPRAVĚČ	VYPRAVĚČ	
	ÚHEL POHLEDU	
KOMPOZICE/VÝSTAVBA/ČLENĚNÍ		
SLOKY	DÍLY/ČÁSTI/KAPITOLY…	DĚJSTVÍ/AKTY/JEDNÁNÍ
VERŠ (upřesnění)		
RÝM (upřesnění)		
ROZBOR		
TÉMA, MOTIVY	TÉMA, MOTIVY	TÉMA, MOTIVY
---/ČAS, PROSTOR	ČAS, PROSTOR	ČAS, PROSTOR
	ICH/ER FORMA	
---/POSTAVY	POSTAVY	POSTAVY
	ŘEČ VYPRAVĚČE/ŘEČ POSTAV	DIALOG/MONOLOG/ SCÉNICKÉ POZNÁMKY
JAZYK		
SPISOVNÝ/NESPISOVNÝ	SPISOVNÝ/NESPISOVNÝ	SPISOVNÝ/NESPISOVNÝ
BÁSNICKÉ PROSTŘEDKY – TROPY A FIGURY	BÁSNICKÉ PROSTŘEDKY – TROPY A FIGURY	BÁSNICKÉ PROSTŘEDKY – TROPY A FIGURY
LITERÁRNĚ HISTORICKÝ KONTEXT		
AUTOR, DOBA, SMĚR, DALŠÍ DÍLA, SOUČASNÍCI, LETOPOČTY, UDÁLOSTI AD.		
ZAJÍMAVOSTI		
ADAPTACE – FILM, TV, DIVADLO, COMICS, POČÍTAČOVÁ HRA…		

Fakultativně - VLASTNÍ ČTENÁŘSKÁ/DIVÁCKÁ ZKUŠENOST (včetně MJ), KULTURNÍ ZÁJMY, RECITACE AD. v souvislosti s dílem, autorem, literárním směrem, obdobím ad.

STRUKTURA LITERÁRNÍHO DÍLA

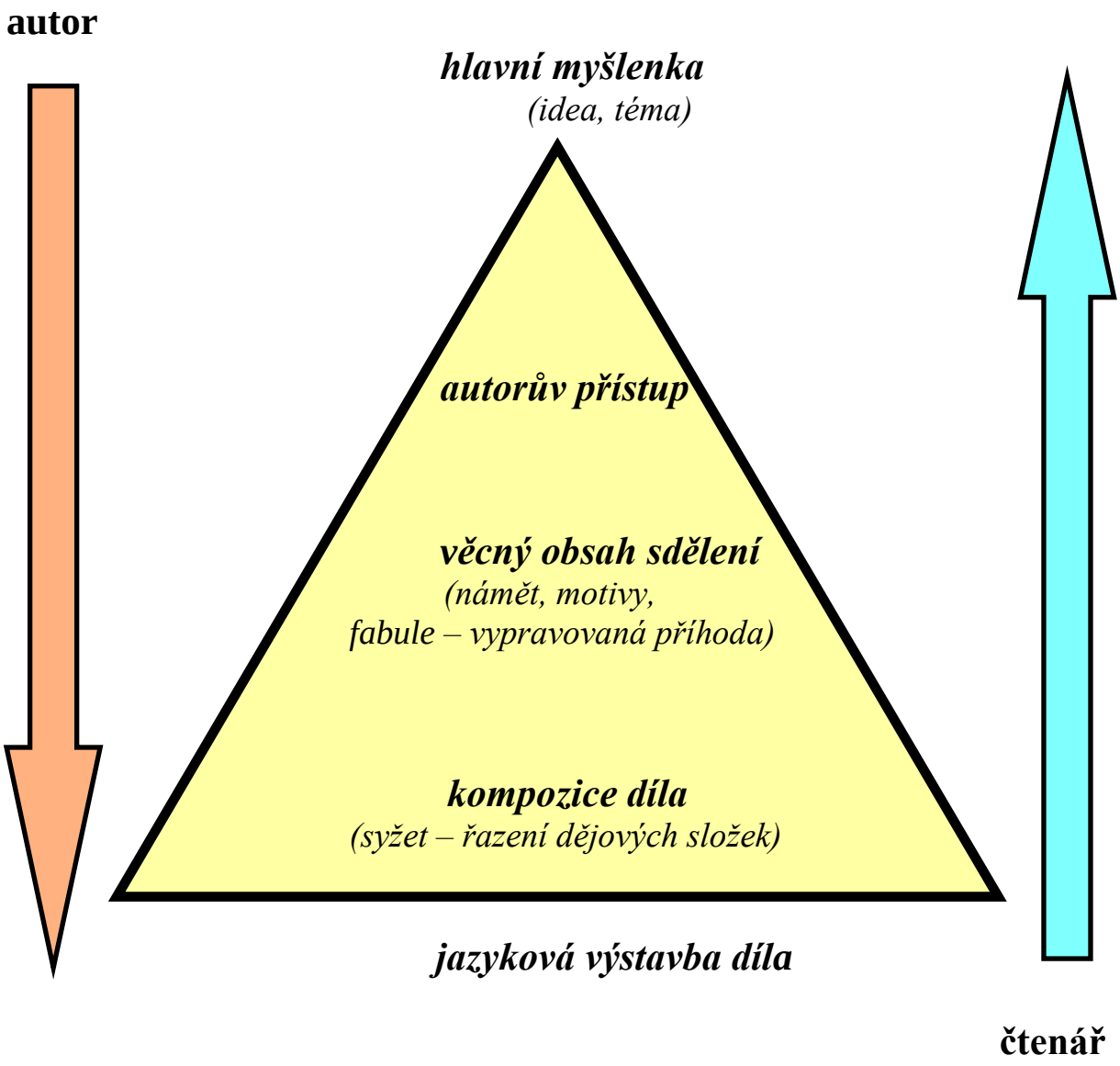

III. ČESKÁ LITERATURA V LETECH VÁLEČNÝCH A POVÁLEČNÝCH

1938 – Mnichovský diktát – odtržení Sudet.
1939 – obsazení Československa německou armádou, Slovensko se odtrhlo a vytvořilo Samostatný slovenský štát, vznikl Protektorát Čechy a Morava (Böhmen und Mören)
-> potlačování české inteligence, zavření českých vysokých škol, perzekuce mnoha lidí, transporty do koncentračních táborů, popravy (Vančura…)...
Řada lidí odešla do emigrace (Werich, Voskovec ad.), němec. cenzura nedovolovala svobodně psát – autoři tvoří tzv. „do šuplíku“, něco vychází v opisech neoficiálně, většina vůbec nevychází a něco vychází cenzurované (autocenzura i nacistická oficiální cenzura).
Témata – poezie – osobní rovina, lyrika milostná, rodinná, zavření většiny divadel, české časopisy, noviny – zrušeny (dosazení němečtí novináři) => vycházejí propagandistické němec. plátky, zavření mnoha nakladatelství.

A) POEZIE ZA OKUPACE
Na začátku války vznikala angažovaná literatura, vyzývající k boji – ***Josef Hora*** *Domov.*
Bednářova skupina:
Kamil Bednář (1912–1972) - jednoduchá, melancholická, nostalgická poezie s expresionistickými prvky – *Kámen v dlažbě, Milenka modř.*
Jiří Orten (1919–1941) - vlast. jménem Jiří Ohrenstein, pocházel z Kutné Hory, roku 1936 přišel do Prahy, pracoval v židovském muzeu, studoval konzervatoř, jako neárijec byl vyloučen, v den svých 22. narozenin byl sražen německou sanitkou, nebyl ošetřen, protože byl Žid, na následky zranění zemřel. Psal si deníky, do nich básně – *Čítanka jaro, Cesta k mrazu, Ohnice, Modrá kniha, Červená kniha, Žíhaná kniha* (nejznámější básně – Sedmá elegie, Devátá elegie).
Skupina 42
Jiří Kolář - výtvarník (světoznámé koláže), literát
Josef Kainar - jeho texty byly často zhudebňovány (Vladimír Mišík – *Stříhali dohola malého chlapečka, Láska je jako večernice*…) – sbírky *Příběhy a menší básně, Osudy, Lazar a píseň, Nové mýty, Člověka hořce mám rád, Moje blues...*
Surrealistická poezie
Vítězslav Nezval – rysy tvorby – hravost, lehkost, optimismus – *Podivuhodný kouzelník, Pantomima, Akrobat, Edison, Sbohem a šáteček, Žena v množném čísle, Praha s prsty deště,* po Mnichovském diktátu – *Matka naděje…*
Jaroslav Seifert - *Vějíř Boženy Němcové, Kamenný most, Světlem oděná*, okupace – *Přilba hlíny, Zhasněte světla*... Nobelova cena za literaturu 1984.
František Halas - *Torzo naděje, Naše paní Božena Němcová...*
Vladimír Holan - jeden z našich nejvýznamnějších básníků, *Září 1938, Odpověď Francii* – reakce na Mnich. diktát a okupaci.
František Hrubín - meditativní, duchovní, spiritualistická poezie, *Mávnutí křídel, Zpíváno z dálky, Krásná po chudobě...*

B) PRÓZA ZA OKUPACE
Cenzura nutí autory unikat např. k historii, historie povzbuzuje národní sebevědomí, návrat k tradicím pomáhá přežít válku…
Historická próza -
Miloš Václav Kratochvíl – historik, archivář, scénárista – *Osamělý rváč* (z doby císaře Rudolfa II.), *Král obléká halenu* (o Václavu IV.).
František Kožík – prozaik, dramatik, scenárista, libretista – *Největší z pierotů* (o franc. mimovi českého původu Debureauovi – TV seriál).
Karel Schulz – román *Kámen a bolest* (o Michelangelovi).
Psychologická próza – vliv Freudovy psychoanalýzy, tvorby Dostojevského ad.
Jaroslav Havlíček – převážně tragické romány, patologičtí hrdinové, degenerace, hororová atmosféra - *Petrolejové lampy* (film s Petrem Čepkem a Ivou Janžurovou, Štěpánka Kiliánová, nehezká, toužící po

dětech si vezme cynického důstojníka nakaženého syfilidou, u něhož se rozvíjí progresívní paralýza – naprostý rozklad osobnosti),
Neviditelný (příběh o dědičném šílenství), *Helimadoe* (název je složen z počátečních slabik jmen 5 dcer podivínského venkovského lékaře).
Jarmila Glazarová – *Roky v kruhu* (rodinná kronika), *Vlčí jáma* (film s J. Brejchovou – manželství v rozkladu, schovanka), *Advent* (mateřské city ponížené ženy), po válce se Glazarová přimkla ke komunismu, aktivně se zúčastnila polit. procesů v 50. letech.
25. únor 1948 – komunistický puč, potlačení demokracie, „znárodnění kultury“, oficiální povolená literatura byla jen socialisticko-realistická – budovatelský a historický román, reportáže vychvalující Sovětský svaz apod.
Antonín Zápotocký – tzv. „2. dělnický prezident“ – *Vstanou noví bojovníci, Rudá záře nad Kladnem*
Jan Otčenášek – *Občan Brych*
Začíná se rozvíjet tzv. ineditní literatura – která nemůže být legálně vydávána, ta se pak značně rozvíjí po roce 1968. Převzala ruskou zkratku – název samizdat (sam izdaju – sám vydávám). Řada lidí emigrovala (exilová literatura).

IV. ČESKÁ POEZIE A PRÓZA KONCE 50. A 60. LET

Literatura 2. pol. 20. st. – komunistický převrat v únoru 1948 přerval demokratické tradice 1. republiky, prezident Klement Gottwald vyhlásil tzv. „znárodnění kultury“ a nechal zničit přes 27 milionů knih, byla zrušena řada novin a časopisů (Archa, Vyšehrad, Lidové noviny…), řada lidí odešla do emigrace (F. Peroutka, E. Hostovský, J. Voskovec ad.), katoličtí i další komunistickému režimu nenaklonění autoři byli odsouzeni v zinscenovaných procesech (Zahradníček, Knap, Křelina, Mucha – syn malíře A. Muchy) a vězněni (uranové doly na Jáchymovsku a Příbramsku – český Gulag...).
K uvolnění došlo až po smrti Stalina a Gottwalda a v 60. letech, představa tzv. socialismu s lidskou tváří se však projevila jako iluze a po srpnu 1968 nastala tzv. normalizace, další vlna zákazů a emigrace… (Škvorecký, Kundera…) a věznění (Havel…).
Rozdělení literatury – **3 proudy – oficiální, samizdatová a exilová.**
Oficiální literatura – komunistickým režimem schvalovaná a vydávaná vysokými náklady.
Samizdat – z ruštiny „sam izdaju“ = sám vydávám – literatura vzdorující kom. režimu, opisovaná ručně, na stroji, později cyklostylovaná, spisovatelé pracovali jako skladníci, kotelníci, vrátní… - režim je chtěl pokořit a ponížit, samizdatové edice Petlice, Expedice…
Exilová literatura – vydávaná v zahraničí – exulanti i domácí autoři, kteří nesměli publikovat (Škvorecký, Kundera…) – vydavatelství „68 publishers“ v Torontu – Škvorecký – Salivarová.
POEZIE
„Květňáci“ – časopis Květen vycházel v letech 1955-1959 – odmítali povrchnost poúnorové literatury, prosazovali „pravdu všedního dne“ – poezii všedního dne (vliv italského neorealismu), smysl pro konkrétnost a detail, odklon od melodičnosti, používání volného verše.
Miroslav Florian – oficiální autor – Snubní prsten, Závrať…
Karel Šiktanc – po r. 1968 publikoval v samizdatu a exilu – *Tobě, živote!, Český orloj, Královské pohádky*…
Jan Skácel – básník pokory, čistoty, opravdovosti, svět hodnotil měřítkem mravnosti. Po roce 1968 zakázaný, publikoval v samizdatu a exilu – *Co zbylo z anděla, Hodina mezi psem a vlkem, Kdo pije potmě víno, A znovu láska.* Pro děti – *Uspávanky, Proč ten ptáček z větve nespadne.* Prózy – *Jedenáctý bílý kůň, Třináctý černý kůň* (fejetony).
Oldřich Mikulášek – verše o plnosti života, úvahy o lidské existenci (vliv existencialismu), vzpomínky, smutek, smrt… - *Horoucí zpěvy, Ortely a milosti, Svlékání hadů, Šokovaná růže*…

V tvorbě pokračují i starší autoři – předválečná generace – ***Seifert, Holan, Hrubín, Závada, Bednář***

Vliv americké **beat generation** (zbitá generace) – „beatníci“ – ***Allen Ginsberg*** (básnická skladba *Kvílení*) v poezii, ***Jack Kerouac*** v próze (kultovní román *Na cestě*).

V české poezii např. ***Václav Hrabě*** (1940-1965) – *Blues v modré a bílé, Blues pro bláznivou holku, Stop-time, Černé nebe nad městem*…Vystudoval PedF UK, obor ČJL-D, vystřídal různé práce. Jeho dílo bylo opisováno a předáváno z ruky do ruky, v 25 letech zemřel nešťastnou náhodou na otravu CO z kamen ve spánku. Řada jeho textů byla zhudebněna.

PRÓZA
2. vlna válečné literatury - ***Norbert Frýd*** – *Krabice živých* (zážitky z konc. táborů Osvětim a Dachau).
Jan Otčenášek – *Romeo, Julie a tma* (příběh lásky studenta Pavla a židovské dívky Ester za heydrichiády).
Karel Ptáčník – *Ročník jedenadvacet* (zážitky z totálního nasazení).
Ludvík Aškenazy – *Psí život, Vajíčko* (protiválečné povídky).
Vladimír Körner – *Střepiny v trávě, Adelheid* (baladické prózy).
Další autoři vracející se k válce – ***Arnošt Lustig*** *(Démanty noci, Noc a naděje, Modlitba za Kateřinu Horowitzovou, Dita Saxová),* ***Ladislav Fuks*** (*Pan Theodor Mundstock*), ***Bohumil Hrabal*** *(Ostře sledované vlaky),* ***Josef Škvorecký*** *(Zbabělci),* ***Ota Pavel*** *(Smrt krásných srnců, Jak jsem potkal ryby*)

Bohumil Hrabal (1914-1997) – *viz dříve*
Romány deziluze – ***Milan Kundera*** (*Žert*), ***Ludvík Vaculík*** (*Sekyra*), ***Ivan Klíma*** (*Hodina ticha).*

OBĚTI TOTALITY – LITERATURA VĚZNIC A TÁBORŮ

(nacistické koncentrační tábory za II. SV, komunistické věznice a pracovní tábory v 50. letech)

A) Světová válečná literatura – I. SV – ***E. M. Remarque*** *– Na západní frontě klid,* ***H. Barbusse*** *– Oheň,* ***R. Rolland*** *– Petr a Lucie,* ***D. Trumbo*** *– Johnny si vzal pušku,* ***E. Hemingway*** *– Sbohem armádo*;
II. SV – ***A. Fadějev*** *– Mladá garda,* ***B. Polevoj*** *– Příběh opravdového člověka,* ***M. Šolochov*** _ *Osud člověka,* ***A. Solženicyn*** *- Souostroví GULAG, Jeden den Ivana Děnisoviče* (komunistické lágry v SSSR)*;* ***R. Merle*** *– Smrt je mým řemeslem,* ***E. M. Remarque*** *– Jiskra života,* ***J. Clavell*** *– Král Krysa,* ***P. Boulle –*** *Most přes řeku Kwai,* ***A. Moravia*** *– Horalka,* ***N. Mailer*** *– Nazí a mrtví,* ***J. Heller*** *– Hlava XXII*

B) Koncentráčnická literatura – 1939-1945 okupace, 8. 5. 1945 kapitulace Německa, konec II. SV v Evropě, 2. 9. 1945 ve světě – kapitulace Japonska, 27. 1. 1945 osvobození koncentračního tábora Osvětim – Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti.
Reakce na válku v české literatuře – několik vln – bezprostřední a s odstupem - díla snažící se vyrovnat s nelidským ponížením člověka ve věznicích a koncentračních táborech – ***Marie Pujmanová*** *– Život proti smrti,* ***Julius Fučík*** *– Reportáž psaná na oprátce* (dnes sporné hodnocení), **Karel Ptáčník** – *Ročník jedenadvacet* (totální nasazení na práci pro Říši), ***Norbert Frýd*** – *Krabice živých* (zážitky z Osvětimi a Dachau), ***Arnošt Lustig*** - prošel Terezínem, Osvětimí a Buchenwaldem, uprchl z transportu smrti do Dachau, po roce 1968 emigroval a působil na univerzitách v USA, po revoluci byl šéfredaktorem časopisu Playboy, žil Praze a aktivně se účastnil společenského života i života Pražské židovské obce *(Démanty noci, Noc a naděje, Modlitba za Kateřinu Horowitzovou* - konfrontace iluze a reality, skutečná událost – podvodné zatčení bohatých sicilských Židů, slíbená výměna za zajaté německé důstojníky, ve skutečnosti jen zneužití jejich kont, *Dita Saxová* – psycholog. próza o problému znovuzařazení do života po návratu z koncentráku – „Život není to, co chceme, ale to, co máme.“*),* ***Ladislav Fuks*** – hlavní témata – úzkost, strach, bezpráví, izolace – *Pan Theodor Mundstock* – absurdní přípravy židovského úředníčka na transport, *Spalovač mrtvol, Smrt morčete,* ***Jiří Weil*** *– Život s hvězdou,* ***Jiří Marek*** *– Muži jdou ve tmě, Nad námi svítá,* ***Jan Drda*** *– Němá barikáda (Vyšší princip),*

C) 50. léta – oběti komunistické totality – (pojmy – demokracie, totalita) – věznice státní bezpečnosti (STB) v Ruzyni, Leopoldově, Uherském Hradišti, pracovní tábory – uranové doly na Jáchymovsku, Slavkovsku a Příbramsku – „český Gulag“ (název pochází z Ruska - spisovatel ***Alexandr Solženicyn*** *– Souostroví GULAG, Jeden den Ivana Děnisoviče*).
Jiří Mucha – syn malíře Alfonse Muchy – deník zaznamenávající rok v pracovním táboře *Studené slunce*.

Karel Pecka – vězněn 1949–1959 – *Horečka* (vězeň Bohdan Kosař odsouzený za pokus o překročení státní hranice na útěku z pracovního tábora na Jáchymovsku – tragický konec), *Veliký slunovrat, Na co umírají muži, Jistota.*
Artur London - (1915 Ostrava - 1986 Paříž) byl československý komunistický politický činitel, diplomat a publicista. V roce 1937 se jako interbrigadista zúčastnil občanské války ve Španělsku. Po porážce republikánů uprchl do Francie. Měl francouzskou manželku a silné vazby na Francii. Za války byl v roce 1942 zatčen, a odeslán do koncentračního tábora Buchenwald. Po převzetí moci komunisty v roce 1948 se stal v roce 1949 náměstkem ministra zahraničních věcí ČSR. V roce 1951 byl zatčen a uvězněn. Nejprve měl být patrně hlavním obviněným protistátní skupiny, ale později se stal spoluobviněným v procesu s Rudolfem Slánským (září 1952, 11 rozsudků smrti). Nebyl ale popraven, v roce 1955 byl propuštěn a v roce 1956 rehabilitován. V roce 1963 odešel do Francie, kde podle svých zážitků sepsal knihu *L'Aveu (Doznání)* - na motivy této knihy natočil režisér Costa-Gavras v roce 1970 stejnojmenný francouzský film – údajně jeden z nejlepších na téma politických procesů.
Pražské jaro 1968 – uvolnění, pocit nadechnutí…
Po srpnu 1968 – díla opět nepřijatelná. Témata z období normalizace – ***Eva Kantůrková*** – *Přítelkyně z domu smutku* (osudy spoluvězeňkyň). ***Pavel Kohout, Václav Havel***.

V. ČESKÁ POEZIE A PRÓZA OD 70. LET DO SOUČASNOSTI

Představa tzv. *socialismu s lidskou tváří* v 60. letech se projevila jako iluze a po srpnu 1968 nastala tzv. *normalizace*, další vlna zákazů a emigrace (Škvorecký, Kundera ad.) a věznění (Havel, Jirous ad.).
Rozdělení literatury – na 3 proudy – **oficiální, samizdatová a exilová.**
Oficiální literatura – komunistickým režimem schvalovaná a vydávaná vysokými náklady.
Samizdat – z ruštiny „sam izdaju“ = sám vydávám – literatura vzdorující komunist. režimu, opisovaná ručně, na stroji, později cyklostylovaná, spisovatelé pracovali jako skladníci, kotelníci, vrátní… - režim je chtěl pokořit a ponížit, samizdatové edice Petlice, Expedice
Exilová literatura – vydávaná v zahraničí – exulanti i domácí autoři, kteří nesměli publikovat (Škvorecký, Kundera…) – vydavatelství „68 publishers“ v Torontu – Škvorecký – Salivarová.
Básníci spirituální (duchovní) orientace – ***Ivan Diviš*** – 69-89 v emigraci, pracoval v rádiu Svobodná Evropa, od r. 89 v Praze – *Uzlové písmo, Chrlení krve, Sursum, Beránek na sněhu, Odchod z Čech* (emigrace), *Teorie spolehlivosti*
Český underground – tzv. podzemní kultura – hnutí společensky nepohodlných autorů – výsměch totalitní moci, odmítání lži, přetvářky, omezování svobody – typické znaky – pohrdání konzumním, životním stylem, nezávislost jako životní a duchovní postoj, výsměch, vulgarita, kolísavá umělecká hodnota – představitelé – hudební skupina ***The Plastic People of the Universe*** s vůdčími osobnostmi ***Mejlou Hlavsou a Ivanem Martinem Jirousem*** – přezdívaným ***Magor*** – za tzv. hanobení národa byl vězněn, dílo – *Magorova mystická růže, Magorovy labutí písně, Magor dětem* (básně a pohádky), *Magorova suma* – celé dílo.
Egon Bondy (Zbyněk Fišer) – tzv. absurdní realita – *Totální realismus, Trapná poezie, Velká kniha, Malá kniha, Invalidní sourozenci*, monografie *Buddha, Poznámky k dějinám filozofie*.
Písničkáři – ***Karel Kryl*** – v emigraci (Německo) pracoval pro rádio Svobodná Evropa – jeho písně jsou krásné básně - desky – *Bratříčku, zavírej vrátka* (vojáci v srpnu 68 – zoufalství, úzkost, zklamání – *Anděl, Nevidomá dívka, Veličenstvo kat, Salome*…), *Rakovina, Maškary, kniha Kníška Karla Kryla – písňové texty.*
Jaroslav Hutka – založil sdružení Šafrán s Třešňákem, Burianem, Dědečkem, emigroval do Holandska, pak Německa – desky *Stůj, břízo zelená, Vandrovali hudci* – nejznámější písně *Náměšť* (neoficiální hymna revoluce 89 – „Co je nejkrásnější…“), *Havlíčku, Havle* (paralela osudu Karla Havlíčka Borovského a Václava Havla).
Pavel Dobeš, Vlasta Třešňák ad.

PRÓZA

Bohumil Hrabal (1914-1997) – světově uznávaný prozaik, vystudoval práva, vystřídal spoustu zaměstnání (dělník, výpravčí, balič, kulisák…), na přelomu 40. a 50. let začal psát – v jeho tvorbě se spojuje oficiální, exilový i samizdatový proud, po roce 1968 nepohodlný, v 80. letech oficiálně uznávaný, vytvořil termín „pábitel" – postava z okraje společnosti, nadšený vypravěč všeho a komukoliv, baví sám sebe i ostatní.

Rysy H. tvorby – **metoda koláže** – automatického záznamu, kontrasty (hrůza - naděje, krutost - něha, krása - ošklivost), erotika, černý humor, ironie, groteska, hospodský typ vyprávění, volný proud řeči, osobitý jazyk – hovorový, slang, poetismy, vulgarismy...

Dílo – *Perlička na dně, Pábitelé, Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet* – povídky; *Taneční hodiny pro starší a pokročilé* – experimentální próza, celé psáno jedinou větou. *Ostře sledované vlaky* – válečné téma (film J. Menzela). *Morytáty a legendy* – lidový, černý i morbidní humor.

70. a 80. léta – *Postřižiny* – vzpomínky na mládí strávené v Nymburku, na pivovar, strýce Pepina, vypravěčkou je autorova maminka (film J. Menzela), *Slavnosti sněženek* – povídky z chatové osady Kersko (film J.M.), *Obsluhoval jsem anglického krále* – vyprávění bývalého pikolíka Jana Dítěte, česká malost a přizpůsobivost v každém režimu (film J.M.).

Příliš hlučná samota – monolog starého baliče odpadového papíru, kterému se do rukou dostávají zakázané literární skvosty, úvahy o smyslu lidského života, motiv sebevraždy, *Něžný barbar* – vzpomínky na přítele – výtvarníka Boudníka).

Ludvík Vaculík – autor textu *Dva tisíce slov* z r. 1968, 20 let nesměl publikovat, založil edici Petlice. Dílo – *Sekyra* – román, jeho i otcova trpká zkušenost s komunist. režimem, *Morčata* – alegorie, *Český snář, Jaro je tady, Loučení k panně, Jak se dělá chlapec* – autobiograf. román.

Milan Kundera – začínal básněmi (psal je v ženském rodě), próza - *Směšné lásky, Druhý sešit směšných lásek, Třetí sešit směšných lásek* – tragikomické povídky, *Žert* – společenský román deziluze, *Život je jinde, Valčík na rozloučenou, Nesnesitelná lehkost bytí, Nesmrtelnost* – filozofic. román.

Vladimír Páral – pracoval v chemických závodech v Ústí nad Labem, což se často objevuje v jeho díle – profesní tematika, psal hlavně o prázdných životních stereotypech a pochybných konzumních ideálech, černý humor, opakování motivů, úřední řeč - *Veletrh splněných přání, Soukromá vichřice* (film) *Katapult* (film), *Milenci a vrazi* (film), *Profesionální žena, Mladý muž a bílá velryba* (film).

Ladislav Fuks – zobrazuje úzkost, strach, bezpráví, společenskou izolaci, konflikt se zlem, zločinem, násilím – *Pan Theodor Mundstock, Mí černovlasí bratři, Spalovač mrtvol* (film), *Vévodkyně a kuchařka* – historická tematika.

Ota Pavel – *(viz sportovní tematika)*

Přehled současných kulturních trendů, novátorské směry, postmodernismus:

Jáchym Topol – tvůrce textů skupiny Psí vojáci, spoluzakladatel časopisu Revolver revue a týdeníku Respekt, dílo – román *Sestra, Anděl* (film Anděl exit), *Miluji tě k zbláznění, Noční práce…*

Michal Viewegh – původně učitel ČJL–D, *Báječná léta pod psa* (film), *Výchova dívek v Čechách* (film), *Nápady laskavého čtenáře I, II* (zdařilé parodie textů známých autorů), *Účastníci zájezdu* (film), *Román pro ženy* (film), *Vybíjená* (film), *Báječný rok – deník 2005, Andělé všedního dne* (film)…

Petr Šabach – *Jak potopit Austrálii* (film Šakalí léta), *Hovno hoří* (film Pelíšky), *Babičky, Putování mořského koně* (muž na mateřské dovolené), *Opilé banány* (film Pupendo), *Občanský průkaz* (film)

Iva Procházková – *Penzion na rozcestí, Tanec trosečníků, Otcové a bastardi;*

Tereza Boučková – dcera spisovatele a dramatika Pavla Kohouta, *Indiánský běh, Křepelice a Krákorám, Rok kohouta* ad.

Další autoři: Jaroslav Rudiš, Irena Dousková, Emil Hakl, Patrik Hartl, Miloš Urban, Michal Ajvaz, Petra Hůlová, Karin Lednická ad.

VI. ČESKÉ DIVADLO A DRAMA 20. STOLETÍ

Přelom 19. a 20. st. – ***Alois a Vilém Mrštíkové*** – *Maryša*.
20. stol. – vliv světového dramatu – např. ***Bertold Brecht*** – tzv. epické divadlo – zdůrazňuje epické vyprávěcí prostředky, komentování příběhu hercem, písně, tzv. divadlo na divadle – rozbíjí divákovu iluzi o předvádění reálné skutečnosti na jevišti, do hry jsou vkládány vysvětlující komentáře, různé alternativy, používá se film, jeviště a hlediště se sbližuje – tzv. *„boření 4. stěny“*, byl divadelním experimentátorem a teoretikem (*Matka Kuráž a její děti*…).
Symbolismus a expresionismus v dramatu – ***Jaroslav Kvapil*** – pohádková hra *Princezna Pampeliška, Oblaka* a libreto ke Dvořákově *Rusalce*.
Lyrické impresionistické drama – ***Fráňa Šrámek*** – básník, dramatik, prozaik. Hry – *Léto* (komedie o vzpouře mládí proti konvencím, erotická tematika), *Měsíc nad řekou* (melancholická komedie, zamyšlení nad ztraceným mládím a iluzemi).
Problémové drama – ***Karel Čapek*** – *R.U.R., Matka*
Věc Makropulos – etické drama o dlouhověkosti a vzpouře člověka proti přirozenému řádu (elixír mládí – herečka Elina Makropulos, 300 let).
František Langer – *Periférie* (otázky viny a trestu, svědomí), *Andělé mezi námi* (anděl v lidské podobě provádí euthanasii), *Jízdní hlídka* (válečné zkušenosti, byl legionář), komedie – *Velbloud uchem jehly, Obrácení Ferdyše Pištory.*
Avantgardní divadlo – čerpalo z poetismu a dadaismu, inspirovalo se cirkusem, klaunstvím, film. groteskami – **Osvobozené divadlo** – vzniklo roku 1925, režiséři ***Jiří Frejka a Jindřich Honzl,*** od r. 1927 klaunská a autorská dvojice ***Jiří Voskovec*** (1905-1981, vlastním jménem Jiří Wachsmann) a ***Jan Werich*** (1905-1980) – V+W + klavírista a skladatel ***Jaroslav Ježek*** (1906-1942) – písně *Babička Mary, David a Goliáš, Ezop a brabenec, Klobouk v křoví, Tmavomodrý svět, Život je jen náhoda …,* které se zpívají dodnes. Využívali ironii a parodii, intelektuální slovní humor, tzv. forbíny – na místě před oponou komentovali děj a aktuální události.
Hry – *Vest pocket revue, Smoking revue, Sever proti jihu, Golem, Osel a stín, Kat a blázen, Balada z hadrů, Nebe na zemi, Rub a líc, Těžká Barbora, Pěst na oko aneb Caesarovo finále…*
(na tradici OD navazovaly v 2. pol. 20. st. další dvojice – ***Suchý-Šlitr, Šimek-Grossmann, Vodňanský-Skoumal***…).
Experimentální režisérské divadlo **D34** (číslo znamenalo divadelní sezónu, měnilo se) ***Emila Františka Buriana*** – dramatik, skladatel, spisovatel, herec, zpěvák, výtvarník, hráli dramatizace svět. děl – Goethe, Puškin, Villon, Shakespeare, Molière, hry našich autorů – Klicpera, dramatizace poezie a prózy – Mácha, Hašek, hry současníků – Brecht, Nezval…
Meziválečné období, tzv. první republika, bylo také obdobím šantánů – zábavních podniků (zpěv kupletů – populárních časových písniček), revuí – dramatický žánr složený ze samostatných výstupů, čísel – i první hry OD byly revue (viz výše) a kabaretů – zábavní podniky, kde vystupují herci, hudebníci, tanečníci, artisté – vzory z Paříže, u nás nejznámější **kabaret Červená sedma** – založená Jiřím Červeným, původně amatérský, pak profesionální, hrál v ní např. herec Karel Effa, Eman Fiala, Ferenc Futurista. Za okupace byli V+W, Čapek, Langer zakázáni, Burian zatčen.
Po válce – někteří autoři se vrátili z emigrace (V+W), někteří z koncentračních táborů (E. F. Burian), někteří zemřeli (Ježek, Vančura…). Hrály se hry např. ***Františka Hrubína*** – pásmo *Jobova noc* v D46, *Srpnová neděle...*

Vznikají divadla malých forem – tzv. **malé scény** –
Ivan Vyskočil – v Redutě, Divadle Na Zábradlí, Nedivadle – *Kdyby tisíc klarinetů* (se Suchým a Šlitrem), *Haprdáns aneb Hamlet princ dánský*… autorské divadlo – píší si sami pro sebe.
Semafor = sedm malých forem (= hudeb. komedie, jazz, film, poezie, pantomima, loutky, výtvarné umění) – ***Jiří Suchý, Jiří Šlitr, Ferdinand Havlík*** – hry *Člověk z půdy, Taková ztráta krve, Zuzana je sama doma, Zuzana je zase sama doma, Zuzana je všude jako doma, Zuzana není pro nikoho doma, Zuzana v lázni, Jonáš a tingl-tangl, Jonáš a dr. Matrace, Kytice* (parafráze na Erbena), J. Šlitra se po jeho smrti pokusili nahradit Josef Dvořák a dodnes Jitka Molavcová.
Divadlo Járy Cimrmana bylo založeno r. 1967, jeho hlavními osobnostmi byli ***Zdeněk Svěrák a Ladislav Smoljak***, hry *Akt, Vyšetřování ztráty třídní knihy, Hospoda na mýtince, Vražda v salonním coupé, Němý Bobeš, Cimrman v říši hudby, Dlouhý, Široký a Krátkozraký, Posel z Liptákova, Lijavec,*

Blaník, Dobytí severního pólu, Záskok, Švestka, Afrika, první polovinu představení tvoří „odborná přednáška“, v druhé se hraje „nalezená“ Cimrmanova hra, všechny role hrají muži záměrně ochotnickým stylem, slovní intelektuální humor, písně…
Dvojice písničkářů a komiků – ***Vodňanský – Skoumal, Burian – Dědeček…***
Brno – **Divadlo na provázku**, původně Husa na provázku, pak znovu - hry *Hvězda na vrbě, Balada pro banditu.*
Absurdní drama (vyjadřuje existenciální pocit úzkosti člověka, prvky tragikomiky, satiry, originální pojetí) – hry ***Václava Havla*** *– Zahradní slavnost, Audience, Vernisáž, Protest, Pokušení, Asanace* – VH ukazuje mechanismy moci, byrokracie (oběžníky, vyhlášky, hlášení…), odcizení, hry nemají kladné hrdiny a šťastný konec…
Milan Uhde, Alfred Radok (dnes se udílejí divadelní ceny AR),
Josef Topol (otec Jáchyma – spisovatele a Filipa – hudebníka – Psí vojáci) – hry *Sbohem, Sokrate!, Hlasy ptáků, Konec masopustu...*

VII. VÝVOJ A PROMĚNY LITERÁRNÍCH DRUHŮ A ŽÁNRŮ

Literární druhy:

a) epika – má dějový základ, časové a příčinné souvislosti, epika veršovaná i prozaická,
b) lyrika – vyjadřuje prožitky, city, nálady autora – intimní – milostná, přírodní, společenská, reflexivní – úvahová,
c) drama – je postaveno na přímé řeči postav – dialogu a monologu, které hrají herci na scéně, řeč postav + *scénické poznámky*.

Literární žánry jednotlivých druhů:
I. Epické žánry:
a) veršované – bohatýrská píseň (bylina, o činech bohatýrů – v Rusku – Slovo o pluku Igorově, Bohatýr Ilja Muromec…), historický zpěv (o hist. událostech), epos (rozsáhlý děj – Epos o Gilgamešovi, Ilias a Odyssea, Máhábhárata…), legenda (vyprávění o životě a skutcích světců, o zázracích – Život Konstantinův, Život Metodějův, Legenda o sv. Václavovi, Legenda o sv. Ludmile…
b) veršované i prozaické – báje (mýtus) – pokus o výklad světa, přírod. jevů, hrdiny jsou bohové (Staré řecké báje), pohádka (báchorka) – nepravděpodobný děj, nadpřirozené bytosti, dobro vítězí nad zlem (sbírali a zapisovali je např. B. Němcová, K. J. Erben, bratři Grimmové…),
pověst – pravdivé jádro obalené fantazií, událost z minulosti, váže se k určité osobě, místu (A. Jirásek sepsal dochované Staré pověsti české, objevily se už v Kosmově kronice…),
bajka – ze života zvířat nebo zosobněných věcí – využívá personifikaci – jednají jako lidé, mají lidské vlastnosti, má mravoučný závěr (pointu) (Ezop, La Fontaine, Krylov);
c) prozaické – povídka – kratší příběh, většinou časově i místně určený, více osob i dějových linií (vznikla za romantismu, v 18. st. – u nás Mácha, Němcová, v současnosti velmi rozšířená – O. Pavel, P. Šabach…),
novela – střední rozsah, soustředí se na jednu událost, epizodu ze života, mívá překvapivý závěr (rozšířila se za renesance – Boccacciův Dekameron…, pak Goethe, Čechov, Rolland – Petr a Lucie, Otčenášek – Romeo, Julie a tma…),
román – větší rozsah, líčí řadu událostí soustředěných kolem společného jádra, má mnoho postav i dějových linií (rozvíjel se po vynálezu knihtisku, např. Rabelais, Cervantes, Balzac, Dickens, Alexej Tolstoj, Lev Nikolajevič Tolstoj, Mann, Čapek, Rais, …, Loukotková, Páral…),
novinářská próza – fejeton, reportáž (u nás hlavně V. M. Kramerius – 1. c. k. pražské poštovské noviny…).
II. Lyrické žánry:
óda – oslavná báseň (psali je Alkáios a Sapfó, Pindaros), hymnus (chvalozpěv) – slavnostní píseň, týká se národa, vlasti apod. (Homér, Pindaros, F. Schiller – Óda na radost zhudebněná L.van Beethovenem), elegie (žalozpěv) – vyjadřuje smutek (Ovidius, Petrarca, Kollár…), píseň (popěvek) – prostá, zpěvná báseň – lidová, umělá.

III. Lyrickoepické skladby: mají děj i lyrické vložky (typická ukázka Máchův Máj), balada – pochmurný děj, tragický závěr, dramatický spád, sevřenost, využívá dialog – *klasická* (vliv lidové slovesnosti – např. Fr. Ladislav Čelakovský – Ohlas písní českých…), *sociální* – nositelem tragična jsou společenské poměry (J. Neruda, J. Wolker…), romance – báseň veselá, zábavná (J. Neruda – Romance o Karlu IV.), básnická povídka (poema) – události ze života jednotlivce (A. S. Puškin – Evžen Oněgin).

IV. Formy dramatu:

a) tragédie – nerovný zápas hl. hrdiny končí jeho smrtí (starořecké tragédie – Aischylos – *Oresteia*, *Spoutaný Prométheus*…, Sofokles – *Král Oidipús, Antigona*, *Elektra*…, Euripides – *Médeia, Trójanky, Ifigénia na Tauridě, Elektra*…, 18.-19. stol. – Goethe – *Faust*, 20. stol. – Gorkij, Ibsen, Strindberg, bratři Mrštíkové – *Maryša*;

b) komedie – komický obraz zápasu s nedostatky, výsměch chybám a nedostatkům (antické k. – Aristofanés – Mír, Žabomyší válka…, Plautus – Lišák Pseudolus, Komedie o hrnci…, středověké frašky – Mastičkář, pak Shakespeare, Molière, Goldoni, Cervantes, Lope de Vega, 19. - 20. stol. – Gogol, Čechov, Wilde, Shaw, Klicpera, Tyl, Vrchlický, …),

c) činohra – složitý, vážný spor mezi postavami, řešení společenských problémů současnosti, důraz na autorovo vidění a pojetí řešení konfliktu i psychologické vykreslení postav – používá se i termín psychologické drama (Dumas, Ibsen, Čechov, Gorkij, …až do současnosti Josef Topol, Pavel Kohout…J. Hubač, O. Daněk…).

VIII. FILMOVÁ A TV TVORBA

(opakování a reflexe úvodu I. ročníku)

FILM – audiovizuální prostředek

Historie – Josef Maxmilián Petzval (19. st. - snímací optika, objektiv), Jan Evangelista Purkyně.

1. film. projekce – 1896 v K. Varech.

1. stálé kino – 1907 – Viktor Ponrepo Praha, větší snímky – od 1910 – J. Kvapil, K. Lamač...

Meziválečné období – J. Honzl (V+W), E. F. Burian, V. Vančura...

Za války a po válce – M. Frič, O. Vávra (Krakatit, Jan Hus, Jan Žižka...), K. Steklý (Dobrý voják Švejk, Poslušně hlásím...).

60. léta – nová vlna čsl. kinematografie – M. Forman (Černý Petr, Lásky jedné plavovlásky, Hoří, má panenko...), V. Chytilová (Sedmikrásky, Hra o jablko...), J. Menzel (Ostře sledované vlaky, Skřivánci na niti...).

K. Kachyňa, O. Lipský, Z. Podskalský, J. Jakubisko, J. Herz ad.

Současnost – J. Hřebejk, F. Renč, J. Svěrák, V. Polesný, B. Sláma, M. Ondříček, P. Zelenka, K. Smyczek ad.

TELEVIZE – u nás od roku 1953

publicistika – ...

sportovní přenosy - ...

dramatická tvorba - inscenace – ...

tv filmy – ...

tv seriály – ...

tvorba pro děti a mládež – Večerníček – od roku 1965 ...

Filmové a TV festivaly a ceny:

Oscar - Obchod na korse (Kadár/Klos), Ostře sledované vlaky (J. Menzel), Kolja (J. Svěrák)

K. Vary, Zlatá Praha, Zlín...

Svět – bři Lumiérové, Edison, Hollywood, Chaplin, Lloyd, Laurel a Hardy, Ejzenštejn; 1928 zvuk, Oscar; Disney, ital. neorealismus (De Sica), Fellini, Antonioni, Bergmann, Hitchcock, Kurosawa, Forman, Stone, Kubrick, Lucas, Spielberg, Polanski ad.

IX. COMICS

(opakování a reflexe úvodu I. ročníku)
- populární literatura, uspokojuje touhu po hře a zábavě, rychlé, nenáročné…
Comics = *comic strips* – pás komických obrázků, spojení literárního slova a výtvarného obrazu.
Rysy – akčnost, montáž, střih, dialog, vizuálnost, seriálovost, dramatičnost.
Výskyt – časopisy, samostatné sešity, noviny.
Comics journal – více příběhů – Čtyřlístek…, Comics book – jeden hrdina – Rychlé Šípy…
Děj – tzv. aktuální přítomnost.
Slov. zásoba – jednoduchá, cit. zabarvená.
Historie – vznikl na poč. 20.st. v souvislosti s němým filmem (text, bubliny).
Druhy – *c. humorné* – Zelený Raul…
c. dobrodružné – Tarzan, Rychlé šípy…
c. historické – Asterix, Golem…
c. detektivní – Otazníky detektiva Štiky...
c. "supermanské" – Superman, Batman, Spiderman…
c. sci-fi – Dobrodružství na planetě snů…

COMICS CODE – kodex comicsu
1. Hrdinové nesmějí porušovat morální zákony, ani když jde o dobrou věc.
2. Příběh nesmí obsahovat podněty k zločinnosti.
3. Zločin se nevyplácí. Každý zločin musí být potrestán.
4. Vyhýbejte se dráždivým kresbám.
5. Nezesměšňujte úřady a veřejné úředníky.
6. Hrdinové nemají být bezprostřední příčinou smrti zločinců.
7. Vyhýbejte se scénám mučení.
8. Nepoužívejte hrůzostrašné scény a zohavení.
9. Vyhýbejte se líčení hrdiny jako supermana - poloboha.
10. Vyhýbejte se braní jména Božího nadarmo a klení.

X. DESET KNIH, KTERÉ MĚNILY SVĚT

(opakování a reflexe úvodu I. ročníku)
Které knihy ovlivňovaly lidstvo v průběhu dějin?
Náš **žebříček „TOP 10"** vychází z knižních i internetových zdrojů, je potřeba si ale uvědomit určitou relativnost a subjektivnost, vliv příslušnosti k určitému místnímu a civilizačnímu kontextu (jinak by vypadal žebříček v Asii či Africe...).

1. **Bible** – Starý zákon (10. stol. př. n. l. – 2. stol. n. l.) a Nový zákon (1. – 2. stol. n. l.)
2. **Ilias a Odyssea** – **Homér** (?) – (8. stol. př. n. l.)
3. **Korán** (7. stol. n. l.)
4. **Vyznání** - svatý Augustin (4. stol. n. l.)
5. **Vyznání** - Jean Jacques Rousseau (18. stol.)
6. **Chaloupka strýčka Toma –** Harriet Elizabeth Beecher-Stoweová (1852)
7. **Komunistický manifest –** Karel Marx (1848)
8. **O původu druhů –** Charles Darwin (1859)
9. **Tak pravil Zarathustra –** Friedrich Nietzsche (1885)
10. **Mein Kampf –** Adolf Hitler (1924)

Na angloamerických serverech najdeme jako dalšího kandidáta na knihu, která hnula světem, i první knižní vydání **Pravidel fotbalu** (1863, The Footbal Association, Anglie). Statisticky vzato se citují častěji než všechny uvedené beletristické knihy.

Samostatná práce – **Které knihy podle tvého názoru dnes ovlivňují svět?**

MŮJ ČTENÁŘSKÝ DENÍK

OBSAH

	AUTOR	NÁZEV		AUTOR	NÁZEV

Název:
Autor:
Vydání:
Doporučeno kým:
Druh: lyrika epika drama
Žánr:
Kompozice:

Rozbor/obsah/postavy ad.:

Jazyk díla:

Literárně-historický kontext:

Zajímavosti/postřehy/otázky k diskuzi:

Ukázka/citát:

Hodnocení/komentář: